

verleden vergeet om in zuivere oprechtheid en eenvoud het evangelie te beleven en de minste van allen te worden. Een opvallend en treffend boek dat met grote intelligentie en met nog grotere innigheid, met intens religieuze drift geschreven is. De geestelijke aspiraties en innerlijke spanningen der huidige intelligentia komen hier op gevoelige wijze aan het woord. Het is een boek voor bezonnen, ernstige lezers.

J. van Heugten

MUSCHG, Walter, Die Zerstörung der deutschen Literatur. — Francke-Verlag, Bern, 1956, 197 pp., geb. D.M. 12,20.

Het eerste essay verleende zijn titel aan de bundel: voor Nederlandse lezers ook het interessantste, daar het in een korte en toch pakkend geïllustreerde synthese de invloed van het nazisme op de Duitse letterkunde en schrijvers behandelt evenals de pijnlijke, zo niet hopeloze, reïntegratieproblemen na de oorlog, voorzover voor literatuur nog een plaats in het leven open blijft. Twee onbarmhartig kritische studies over Gottfried Benn en Josef Weinheber, waarin S. voor zijn persoonlijke antipathie tot in de woordkeus eerlijk uitkomt, evenals het ironische „Verschwatzte Dichtung” kunnen nog onder de verwoestende titel worden ondergebracht. In dit laatste opstel haalt Prof. Muschg zijn hart op aan een kritiek, die zich vergaloppeert in pseudo-metafysische woordkramerij (genre Heidegger), en besluit: „Man lechzt in diesem Treibhaus voll Papageien nach frischer Luft. Nach der Luft der Philologie” (p. 109). Volgen nog: gelegenheidsartikels over Schiller en de onwetenschappelijke literatuurgeschiedenis van Josef Nadler, een rede over Jeremias Gotthelf en een interessante waardering van Freud als schrijver. Alles samen blijkt de verwoesting van de letterkunde de opruiming van een wereldvreemde literatuurcultus mee te brengen, terwijl onze tijd de geëngageerde strijd van de kunstenaar aanschouwt tegen de anonieme kolossale machten, die het persoonlijke verpletteren. Daar de literatuur dan toch een taak en een roeping ziet, lijkt ons een gematigd optimisme gewettigd.

A. Deblaere

Fischer-Bücherei, 128: I. SEIDEL, Unser Freund Peregrin; 131: BINDING, R. G., Erlebtes Leben. — Fischer-Bücherei, Frankfurt-Hamburg, 1956, 168-204 pp., ing. DM. 1,90 (ieder).

Uit de handige en net uitgegeven Fischer-Bücherei zijn bij ons de werken,

die reeds de internationale markt veroverd hebben, het meest bekend. Toch verdienen vaak minder universeel bekende en typisch Duitse werken de aandacht, zoals deze twee mooie getuigenissen uit de eerste helft onzer eeuw. — Enerzijds de volstrekte eerlijkheid van Rudolf G. Binding, begaafde zoon van een beroemd professor, te beschaafd om in opstand te komen tegen de wereld van overgeërfde cultuurvormen en verschaalde conventies, te eerlijk om niet te ervaren hoe zij tot een lege maskerade zijn geworden, en te bescheiden om tot zijn veertigste jaar in deze „als ob”-wereld iets anders te zijn dan een sportieve nietsnut. Het is aangrijpend, in zijn sobere belijdenis mee te leven, hoe de mens van deze generatie vruchteloos zoekt naar hetgeen hem moet „ergreifen”, dat zijn levensinzet waard zou zijn, doch overal slechts het „erschreckende Unvermögen zu eigenem Empfinden” constateert, om tenslotte het „erlebte Leben” in zijn kunst en een late liefde, het gevoelde leven voor oprecht leven te gaan houden, voldoening aan het leven voor levensopdracht. — In een andere richting laat Ina Seidel haar hoofdpersonages, drie verweesde kinderen door adellijke familie opgenomen, uit de lege schijnwereld van de volwassenen ontsnappen; hun heimwee en verlangen naar echtheid wordt gevoeld door de mysterieuze geestelijke gemeenschap met Vitus Peregrinus, de reeds vóór een eeuw op het familieslot gestorven dichter. Deze neoromantische gemeenschapsbeleving, aan Alain Fournier of Basco herinnerend, zal voor altijd hun enige werkelijkheid zijn, al zal hun bestaan dan ook schijnbaar aan de rand van de concrete realiteit verlopen.

A. Deblaere

FRIEDRICH, Hugo, Die Struktur der modernen Lyrik, von Baudelaire bis zur Gegenwart (Rowohlts deutsche Enzyklopädie, 25). — Rowohlt-Verlag, Hamburg; Internationale Pers, Berchem, 1956, 214 pp., ing. f 30.

Dit boekje is een klein meesterwerk. Voor de eerste keer wordt hier getracht, niet meer, zoals tot nog toe steeds het geval was, de moderne dichters op zichzelf te beschouwen, maar door te dringen tot de gemeenschappelijke structuur van alle moderne poëzie. Van deze structuur ontdekken we gaandeweg als voornaamste kenmerken: nieuwe techniek, negatieve opvatting van het schone, autonomie van de taal, abstractievermogen, oppositie tussen de dichter enerzijds en de ge-